

10. Popper K. A Evolutionary Epistemology / K. Popper // Evolutionary theory : paths into the future / edited by Jeffrey W. Pollard Chichester [West Sussex] ; New York : Wiley, 1984. – P. 239–255.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. [CALD] Cambridge Advanced Learner's Dictionary. – Second Edition. – Cambridge University Press, 2005. – 1572 p.
2. [LDCE] Longman Dictionary of Contemporary English. – Longman, 2003. – 1949 p.
3. [MD] Macmillan Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.macmillandictionary.com/>
4. [MW] Merriam-Webster Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.merriam-webster.com/thesaurus/time>
5. [OALD] Oxford Advanced Learner's Dictionary. – Oxford University Press, 1994. – 1576 p.
6. [WB] Webster Dictionary // Encyclopaedia Britannica [Електронний ресурс]. – 4 Гб. – 2008. – 3 електр. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера.
7. [YD] Your Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.yourdictionary.com/>

Бондаренко Евгения. Матричное моделирование семантического пространства многозначной лексемы. В статье предлагается лингвокогнитивная методика исследования сигнификативного потенциала полисеманта, которая заключается в моделировании его семантического пространства в виде матрицы доменов. Актуальность темы обусловлена учетом роли мышления человека в формировании смыслового содержания знака. Задачами работы являются определение методологии, методики, инструментария и последовательных этапов процедуры построения лингвокогнитивной модели полисеманта. Новизна работы состоит в формулировке когнитивных принципов построения семантического поля лексемы в системном виде. В работе описана методология исследования когнитивных процессов в терминах вовлеченности или отстраненности относительно описания явления, которое номинируется полисемантом, то есть научности :: вненаучности картины мира; демонстрируется процедура реконструкции матрицы доменов, которая является когнитивным основанием семантического пространства англоязычного полисеманта *time*; характеризуется состав матрицы доменов, которая охватывает основные сферы человеческого опыта в их логической взаимосвязи.

Ключевые слова: домен, когнитивное основание, матрица доменов, научность / вненаучность картины мира, полисемант, семантическое пространство.

Bondarenko Yevgeniya. Matrix Modeling of the Semantic Space of a Polysemantic Lexical Unit. The article focuses on the linguistic cognitive method of the research of the signification potential of the polysemantic lexical unit, which is concluded in modeling its semantic space as a domain matrix. The topicality of the research is stipulated by considering the role of human cognition in forming the sense of the sign. The tasks of the article are the following: defining the methodology, methods, devices, and consequent construing stages of the linguistic cognitive model of a polysentent lexical unit. The innovative value of the research is in the formulation of the cognitive principles of systematic construing the semantic field of the lexeme. The article features the methodology of the cognitive processes research in terms of involvement in or distancing from the described phenomenon designated by the polysemantic lexeme, i.e. scientific :: non-scientific nature of the world image; presents the construing procedure of the domain matrix being the cognitive basis of the semantic space of the English lexeme *time*; the content of the domain matrix is considered, which inherently encompasses all basic human experiential spheres and their logical relations.

Key words: cognitive basis, domain, domain matrix, polysemantic lexical unit, scientific / non-scientific (nature of the) world image, semantic space.

Стаття надійшла до редколегії
01.04.2013 р.

УДК 811.111'42

Ольга Дунасвська

Ритуал Хрещення дитини з позицій фреймової семантики

У статті розкрито особливості трактування типової ситуації «Хрещення дитини» в термінах когнітивної лінгвістики та поетапний опис її елементів. Запропоновано структуру типової ситуації «Хрещення дитини», яка передбачає наявність релігійного та світського компонентів. Обидва складники отримують інтерпретацію в

межах фреймової семантики. Універсальним інструментарієм для опису подій типової ситуації «Хрещення дитини» є фрейм. Зміст релігійного складника описано із залученням схеми акціонального фрейму як базового з різними комбінаціями схем. Елементи світської складової частини відображено за допомогою схем стану відповідних акціональних фреймів. Дослідження здійснено на матеріалі релігійних текстів англіканської конфесії.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, релігійний ритуал, Хрещення дитини, релігійний дискурс, фреймова семантика, акціональний фрейм, схема стану.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сьогодні інтерес до людської природи стрімко зростає, розширюючи горизонти науки. Лінгвістика як одна із галузей зацікавлених безпосередньо у мові, як одному із творінь людини, отримує нові орієнтири, формуючи відповідні напрямки та збільшуючи коло пріоритетів. Тому актуальності набуває вивчення духовного світу людини, зокрема християнина, шляхом лінгвістичного аналізу наповнення релігійних текстів ритуалу Хрещення дитини, у межах якого відбувається посвячення в християни англіканської конфесії. Таким чином, наше дослідження балансує на межі когнітивної лінгвістики та релігії, торкаючись проблематики релігійного дискурсу в термінах фреймової семантики.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Оскільки когнітивне дослідження ритуалу Хрещення дитини передбачає здійснення аналізу його внутрішньої організації та складників за допомогою інструментарію фреймової семантики, особливості досліджуваного нами явища зумовлюють пошук дотичних робіт з релігійної тематики, виконаних у руслі когнітивної лінгвістики. Зокрема, увагу привертає спільна робота Р. Н. Макколея та Е. Т. Лоусона «Cognition, religious ritual, archeology», де виділені чотири особливості когнітивного наповнення релігійних ритуалів. Учені приходять до висновку, що релігійні ритуали можна класифікувати як такі, що передбачають присутність агенсів та пацієнтів, причому дія спрямована в одному напрямку від агенсів до пацієнтів. Агенс діє на пацієнса за допомогою інструменту. Таким чином, релігійний ритуал вміщує три послідовні слоти для репрезентації трьох ролей: агенс (agent), акт (act), (інструмент), пацієнс (patient) [3, с. 13–4].

Мета дослідження – проаналізувати типову ситуацію «хрещення дитини» (ТС «Хрещення дитини») за допомогою виоремлених у ній сценаріїв та фреймів, як основного способу організації подій. Досягнення мети забезпечується вирішенням таких завдань: 1) описати структуру ТС «Хрещення дитини»; 2) виокремити базову оперативну одиницю ТС «Хрещення дитини»; 3) проаналізувати зміст кожного елемента ТС «Хрещення дитини».

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проектуючи здобутки Р. Н. Макколея та Е. Т. Лоусона на призму матеріалу, що охоплює концепцію базових фреймів С. А. Жаботинської, можна міркувати про деяку схожість основних елементів акціонального фрейму, запропонованого С. А. Жаботинською, та моделі когнітивного наповнення релігійного ритуалу Р. Н. Макколея і Е. Т. Лоусона [3, с. 13]:

Агенс		Дія/акт		Пацієнс
Agent		Act		Patient
		(by means of instrument)		

Рис. 1. Система репрезентації дій / Action Representation System

Рис. 2. Базова схема акціонального фрейму [2]

Зі схем видно, що когнітивна система, задіяна під час виконання релігійного ритуалу, передбачає залучення акціонального фрейму як базового. Це можна зобразити так:

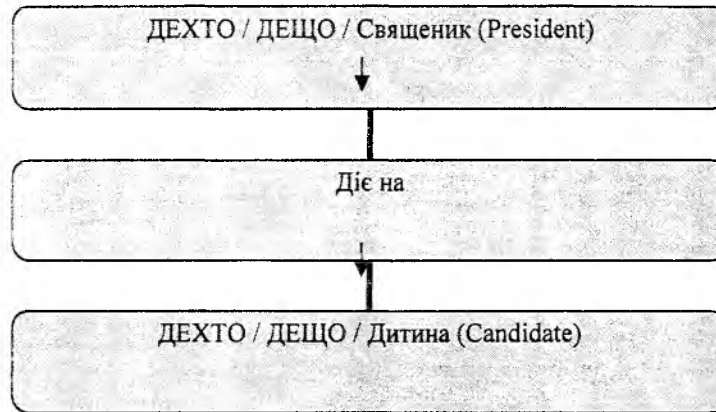

Рис. 3. Базова схема акціонального фрейму релігійного ритуалу

Зважаючи на розподіл ролей у релігійному ритуалі Хрещення дитини, доцільно внести деякі уточнення стосовно його компонентів, котрі паралельно є учасниками релігійного дискурсу. Мова йде про Бога, оскільки його присутність прихована від безпосередніх учасників ритуалу, а священик діє від його імені. Отже, ми маємо справу з двома агенсами: нематеріальним (Богом) та матеріальним (президентом, англіканським священиком). Відповідно, перший є первинним агенсом, другий – вторинним. Тому схема акціонального фрейму «Хрещення дитини» матиме такий вигляд:

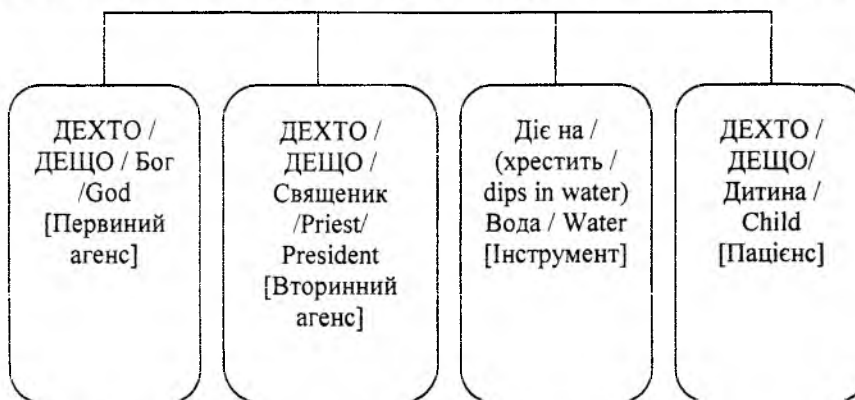

Рис. 4. Базова схема акціонального фрейму «Хрещення дитини»

Спираючись на результати, отримані під час дослідження лінгвокультурного аспекту моделі типової ситуації «Хрещення дитини» [1, с. 58], ми можемо описати релігійний ритуал Хрещення дитини як концептуальну сітку, що складається з релігійного та світського сценаріїв. Кожен із них має певний набір фреймів та субфреймів.

Фреймами, що утворюють ядро релігійного сценарію, є: «Привітання / The Greeting», «Представлення кандидатів / Presentation of the Candidates», «Зречення / Decision», «Благословляння знаком Хреста / Signing with the Cross», «Процес Хрещення / Process of Baptism» (який в свою чергу складається з таких субфреймів, як «Визнання віри / Profession of Faith», «Занурення у воду / Dipping into Water», «Вдягання білого вбрання / Clothing with the White Robe»), «Проповідь / Commission», «Отримання запаленої свічки / Giving of a Lighted Candle», «Відпуст / Dismissal». За характером наповнення основні смислотворчі частини можна класифікувати як акціональні.

Основою сценарію релігійного ритуалу Хрещення дитини є акціональний субфрейм «Занурення у воду / Dipping into Water», що входить до структури фрейму «Процес Хрещення / Process of Baptism»: *The president baptizes candidate* [5, с. 71; 2, с. 307–308]. «ХТОСЬ-вторинний агент (священик / president), який є суб'єктом дії, діє на пацієнс (кандидат / candidate), який є об'єктом дії», або *The president pours water on the candidate*, де «ХТОСЬ – вторинний агент (священик / president), який є суб'єктом дії, діє водою (dips / pours) [ІНСТРУМЕНТ] на ХТОСЬ – пацієнс (дитину / candidate), який є об'єктом дії, щоб охрестити її.

Фрейм «Привітання / The Greeting» представлений схемою стану акціонального фрейму, де агент та пацієнс не підлягають зміні: *The President greets the candidate* [5, с. 62; 2, с. 301]. «ДЕХТО-вторинний агент (священик) діє на (вітає) ДЕХТО – пацієнс (кандидата)».

Фрейм «Представлення кандидатів / Presentation of the Candidates» відповідає схемі дії акціонального фрейму, де проходить зміна стану агента і перетворення його в афектив: *The President presents the candidate to the Congregation* [5, с. 66; 2, с. 301–302]. «ДЕХТО-вторинний агент (священик) діє на (presents) ДЕХТО-афектив». Вторинний агент (священик) робить пацієнса (кандидата) відомим для громади, що показано у переході пацієнт > афектив.

Фрейм «Зречення / Decision» та субфрейм «Визнання віри / Profession of Faith» можна об'єднати у так звану групу переходу. Йдеться про те, що у схемах цих фреймів відбувається зміна традиційних осіб релігійного ритуалу, ХТОСЬ – вторинний агент (священик) > ХТОСЬ – агент (кандидат / хрещені батьки). Така міграція відбувається в одному напрямку і в ролі агента виступає пацієнс типової схеми релігійного ритуалу. У нашому випадку від імені агента звертаються хрещені батьки, але агенсом ми можемо позначати фактичного виконавця дії, а не того, хто її вербалізує від його імені. Зречення відповідає схемі процесу, оскільки передбачає зміну власної ознаки агента (у нашому випадку представлено зміну способу буття, коли кандидат, котрий виступає в ролі агента, демонструє зречення). *The candidate rejects / renounces / repents of / the devil / deceit and corruption of evil / the sins* [5, с. 67; 2, с. 302–303]. «ХТОСЬ – агент (candidate) відрікається від ЩОСЬ – пацієнс (диявола, гріхів, зла)». Цей фрейм позначає перехід або зміну. Відрікаючись від усього злого, кандидат потрапляє у процес переходу. Наступною схемою акціонального субфрейму «Зречення» є схема каузативу. *The candidate turns / submits / comes to Christ* [5, с. 70; 2, с. 304]. «ХТОСЬ – агент (кандидат) – каузатив повертається / підкоряється / приймає ХТОСЬ – пацієнс (Христа)-фактив». Перша схема робить можливою другу, яка позначає факт становлення християнина: той, що прийняв Христа > християнин.

Фрейм «Благословляння знаком хреста / Signing with the Cross» розвивається в межах схеми стану. *The president / godparents / sponsors signs / sign the candidate with the cross* [5, с. 68; 2, с. 308]. ХТОСЬ-вторинний агент діє на (благословляє) (знаком хреста) [інструмент] ХТОСЬ-пацієнт (кандидата). У результаті, схема стану демонструє збереження ознаки агента й пацієнса.

Базовою схемою фреймів: 1) «Проповідь / Commission», 2) «Отримання запаленої свічки / Giving of a Lighted Candle», 3) «Відпуст / Dismissal» є схема стану, де пацієнс і агент не змінюють власні ознаки: 1) *All present in the church pray for the newly baptized* [5, с. 72–73; 2, с. 308]. ХТОСЬ-агент (всі присутні) діє на (моляться за) ХТОСЬ-пацієнс (новоохрещеного); 2) *The president gives the newly baptized a lighted candle* [5, с. 77; 2, с. 313]. ХТОСЬ-вторинний агент (священик) діє (дає запалену свічку) ХТОСЬ-пацієнс (новоохрещеному) ЩОСЬ-пацієнс (запалену свічку); 3) *The president blesses the newly baptized* [5, с. 77; 2, с. 309–310]. ХТОСЬ-вторинний агент діє на (благословляє) ХТОСЬ-пацієнс (новоохрещеного). Стосовно субфрейму «Вдягання в білий одяг / Clothing with the white Robe», то цей субфрейм організований за схемою процесу, де пацієнс змінює власну ознаку, тобто стає вдягненим у результаті дій агента. *Godparents / parents put white clothes on the candidate* [5, с. 78; 2, с. 314]. ХТОСЬ-агент (хрещені батьки) діє на (одягає) білий одяг (інструмент) ХТОСЬ (пацієнс).

До периферійних фреймів релігійного сценарію належать: «Вступне слово / Introduction», «Спеціальна молитва перед Хрещенням / The Collect», «Молитва над водою / Prayer over the Water», «Визнання віри / Profession of Faith», «Молитва про заступництво / Prayer of Intercession», «Благословляння / The Blessing». Їх структуру можна розкрити таким чином: 1) «Вступне слово / Introduction» та 2) «Спеціальна молитва перед Хрещенням / The Collect», то вони представлені схемами стану: 1) *The Presidents explains the issue of Baptism to the Congregation* [5, с. 63; 2, с. 299]. ХТОСЬ-вторинний агент (священик) діє на (пояснює) ДЕХТО-пацієнс (церковна громада). Агент і пацієнс в даному випадку залишаються незмінними; 2) *The President introduces the period of the silent prayer. The Congregation prays* [5, с. 64; 2, с. 300]. ХТОСЬ-вторинний агент (священик / церковна громада) діє (оголошує / молиться). Агент та пацієнс зберігають свою власну ознаку.

Фрейм «Молитва над водою / Prayer over the Water» представлений двома схемами: 1) *The President prays over the water*; 2) *The President consecrates the water* [5, с. 69; 2, с. 306]. У першому випадку спостерігаємо схему стану, де ХТОСЬ-вторинний агент (священик) діє (молиться), причому агент і пацієнс не змінюють власну ознаку. Для другого випадку характерною є зміна стану, а отже її можна характеризувати як схему процесу, де ДЕХТО-вторинний агент (священик) діє на (освячує) ДЕЩО-пацієнс (вода)-аффектив. Вторинний агент (священик) змінює пацієнс (воду), в результаті чого вона стає освяченою.

Фрейм «Визнання віри / Profession of Faith» представлений схемою стану. *The Congregation admits their faith* [5, с. 70; 2, с. 304]. ХТОСЬ-агент (церковна громада) діє (визнає свою віру). Агент і пацієнс зберігають власну ознаку.

Фрейм «Молитва про заступництво / Prayer of Intercession» виражений за допомогою схеми стану. *The President and the Congregation pray to the Father* [5, с. 74; 2, с. 308–309]. ХТОСЬ-вторинний агент (священик) і ХТОСЬ-агент (церковна громада) діють (моляться до Бога Отця). Особливістю цієї схеми є наявність двох агентів різної природи, котрі виконують однакову дію. Цю схему можна розширити за рахунок присутності рецепієнта, у нашому випадку – адресата, оскільки священик і громада звертаються саме до Отця, який і є адресатом.

Фрейм «Благословляння / The Blessing», який є акціональним, представлений схемою стану. *The President blesses the Congregation with the Father, the Son and the Holy Spirit* [5, с. 76; 2, с. 309]. ДЕХТО-вторинний агент (священик) діє на (благословляє) ДЕХТО-пацієнс (церковна громада). У цьому випадку агент і пацієнс не змінюються. Подану схему можна розширити за допомогою виділення додаткової ролі Бога Отця, Бога Сина і Бога Святого Духа, котрі супроводжують дії священика. Мова йде про наявність сирконстанта як супровідника в особі Бога Отця, Бога Сина і Бога Святого Духа.

У результаті аналізу релігійного складника моделі типової ситуації «Хрещення дитини» як сценарію, а саме його ядерних та периферійних компонентів, встановлено таку тенденцію: базовим фреймом релігійного сценарію є акціональний. У ході дослідження було встановлено наявність фреймів, що підлягають класичній інтерпретації базової схеми акціонального фрейму, та такі, котрі демонструють зміну в групі агенса, коли в його ролі виступає пацієнс з першого типу схем. Характерною особливістю фреймових схем у межах обох складових частин релігійного сценарію є присутність вторинного агенса як виконавця дії або інструмента, де автором виступає нематеріальне начало, тобто Бог Отець, Бог Син, Бог Святий Дух.

Структура моделі типової ситуації «Хрещення дитини» передбачає залучення світського сценарію, котрий дещо відрізняється від релігійного. По-перше, середовище, де він відбувається, змінюється з церковного на мирське. По-друге, відбувається зміна ключових фігур. У світському сценарії – це не священик та церковна громада, а батьки, хрещені батьки, гості. Відповідно, відмінним є принцип виділення базових фреймів та субфреймів. Отже, світський сценарій передбачає наявність таких фреймів та субфреймів, як фрейм «Батьки / Parents», субфрейми цієї гілки – «Вибір хрещених батьків / Choosing Godparents», «Організаційні моменти / Arrangements», «Вибір гостей / Selecting Guests»; фрейм «Хрещені батьки / Godparents», де субфреймами є «Прийняття рішення / Making the Decision», «Зодоволення вимог / Meeting the Demands», «Подарунки / Presents», «Промови, вірші, тости / Speeches, poems, toasts»; фрейм «Гості / Guests» поділяється на субфрейми «Подарунки / Presents», «Промови, вірші, тости / Speeches, poems, toasts». Щодо їх структури, то найбільш універсально її відображає акціональний фрейм. Зокрема, наповнення фрейму «Батьки / Parents» розкривається через акціональні субфрейми стану, а саме: 1) субфрейм «Вибір хрещених батьків /

Choosing Godparents». *Parents choose the godparents* [1]. ХТОСЬ-агенс (батьки) діє (вибирає хрещених батьків). Агенс і пацієнс не міняють свою ознаку; 2) субфрейм «Організаційні моменти / Arrangements»: *Parents organize the celebration* [3]. ХТОСЬ-агенс (батьки) діє (організують святкування); 3) субфрейм «Вибір гостей / Selecting Guests»: *Parents select the guests* [4]. ХТОСЬ-агенс (батьки) діє (визначають список гостей). В основі побудови трьох субфреймів лежить схема стану, оскільки агенс і пацієнс не змінюють власні ознаки. Агенс у цих схемах є однаковим це – батьки.

Фрейм «Хрещені батьки / Godparents» конструється за допомогою чотирьох акціональних субфреймів стану: 1) «Прийняття рішення / Making the Decision»: *Person makes the decision of becoming a godparent* [1]. ХТОСЬ-агенс (особа) діє (приймає рішення стати хрещеним батьком / матір'ю); 2) субфрейм «Задовільнення вимог / Meeting the Demands»: *The godparents meet the demands of the church* [3]. ХТОСЬ-агенс (хрещені батьки) діє (відповідає вимогам церкви); 3) субфрейм «Подарунки / Presents»: *Godparents buy presents for the godchild* [1]. ХТОСЬ-агенс (хрещені батьки) діє (купує подарунки). Схему можна розширити за рахунок додаткової ролі рецепієнта (бенефактива), вираженої прийменником «for / для», де вона матиме такий вигляд: ХТОСЬ-агенс (хрещені батьки) діє (купує подарунки) для рецепієнт (дитини); 4) схемою акціонального субфрейму «Промови, вірші, тости / Speeches, poems, toasts» є схема стану. *Godparents prepare speeches, poems, toasts before the celebration* [1]. ХТОСЬ-агенс (хрещені батьки) діє (готує). Агенс та пацієнс в межах даних схем не міняють свою ознаку.

Фрейм «Гості / Guests» знаходить вираження в межах схем стану двох субфреймів: 1) акціональний субфрейм «Подарунки / Presents». *Guests buy / give presents for the child* [4]. ХТОСЬ-агенс (гості) діє (купує / дарує подарунки). Схема може бути розширена за рахунок наявності додаткової ролі рецепієнта, у нашому випадку бенефактива (дитини). Таким чином, розширена схема матиме такий вигляд: ХТОСЬ-агенс (гості) діє (купує / дарує подарунки) для рецепієнта (дитина). У цьому випадку агенс і пацієнс не змінюють власних ознак; 2) «Подарунки / Presents», «Промови, вірші, тости / Speeches, poems, toasts». *Guests prepare speeches, poems, toasts* [1]. ХТОСЬ-агенс (гості) діє (готують промови, вірші, тости). У межах цього субфрейму власна ознака агенса та пацієнса залишається незмінною.

Отже, фреймове наповнення світського сценарію демонструє наявність схем акціонального фрейму та їх різновидів, отриманих під час залучення додаткових ролей.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати аналізу організації типової ситуації «Хрещення дитини» на базі світського та релігійного сценаріїв показують таку тенденцію: базовими при структуризації окремих частин обох сценаріїв є схеми акціональних фреймів, а саме: схеми стану / процесу, дії та каузативу, в окремих випадках їх варіації, утворені за рахунок введення таких додаткових ролей, як сирконстант, рецепієнт, бенефактив і афектив.

Отже, модель типової ситуації «Хрещення дитини» можна зобразити у вигляді двох сценаріїв: релігійного та світського, котрі підпорядковують фрейми та субфрейми, утворюючи концептуальну сітку «Хрещення дитини».

Перспективним у майбутньому є подальше дослідження типової ситуації «Хрещення дитини» у напрямку аналізу лексичного наповнення виокремлених вище фреймів.

Література

1. Дунаєвська О. В. Концепт «Хрещення дитини» у Британській лінгвокультурі / О. В. Дунаєвська // Когнітивна лінгвістика та прагматика. Філологічний випуск. – Острог, 2012. – № 29. – С. 57–61.
2. Жаботинская С. А. Ономастические модели и событийные схемы / С. А. Жаботинская // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 837. – С. 3–14.
3. McCauley R. N. Cognition, Religious Ritual, and Archeology [Electronic resource] / R. N. McCauley, E. Th. Lawson // The Archeology of Ritual [E. Kyriakidis ed]. – Los Angeles : Cotsen Institute of Archeology Publications, 2007. – Access of mode : http://userwww.service.emory.edu/~philnm/publications/article_pdfs/Cognition_Religious_Ritual_and_Archaeology.pdf. – 30.09.12

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Becoming a Godparent [Electronic resource]. – Access of mode: www.churchofengland.org/. – 25.10.12
2. Book of Common Prayer [Electronic resource]. – Access of mode : www.bcponline.org/. – 18.02.13
3. Christening Ceremony [Electronic resource]. – Access of mode : www.ehow.com/. – 24.08.12
4. Christening [Electronic resource]. – Access of mode : [www.christenings.wordpress.com.](http://www.christenings.wordpress.com/) – 24.08.12

5. Christian Initiation [Electronic resource]. – Access of mode: <http://www.churchofengland.org/media/1190836/holy%20baptism.pdf>. – 12.06.12.

Дунаевская Ольга. Ритуал Крещение ребёнка с позиций фреймовой семантики. В статье раскрываются особенности трактования типичной ситуации «Крещение ребёнка» в терминах когнитивной лингвистики и поэтапное её описание. Предлагается структура типической ситуации «Крещение ребёнка», которая предусматривает наличие религиозной и светской составляющих. Обе составляющие получают интерпретацию в рамках фреймовой семантики. Универсальным инструментарием для описания событий типичной ситуации «Крещение ребёнка» является фрейм. Содержание религиозной составляющей типичной ситуации «Крещение ребёнка» описывается с использованием схемы акционального фрейма как базового с разными комбинациями схем. Элементы светской составляющей отображают схемы состояния соответствующих акциональных фреймов. Исследование проводится на материале религиозных текстов англиканской конфессии.

Ключевые слова: когнитивная лингвистика, религиозный ритуал, Крещение ребёнка, религиозный дискурс, фреймовая семантика, акциональный фрейм, схема состояния.

Dunayevska Olga. Infant Baptism Ritual from Frame Semantics Perspectiv. The article deals with the study of the typical situation of «Infant Baptism» peculiarities in terms of cognitive semantics and highlights the gradual description of its elements. The article offers the structure of the typical «Infant Baptism» situation that presupposes the division on religious and public components. Both components receive the interpretation in terms of frame semantics. Basic type of event organization in typical situation of «Infant Baptism» is frame. Religious component of the typical situation of «Infant Baptism» content is described with the help of actional frame with different schema variations. The elements of public component are analyzed with the help of different schemas of state. The research concerns the materials of religious Anglican texts.

Key words: linguaculturology, religious ritual, religious discourse, frame semantics, actional frame, schema of state.

Стаття надійшла до редколегії
15.03.2013 р.

УДК 811.111'27

Галина Єфимчук

Класифікаційні параметри концепту ARROGANCE

У статті схарактеризовано основні способи класифікації концептів, які використовуються в когнітивній лінгвістиці на сьогодні. Оскільки концепти характеризуються багатомірністю, вони підлягають класифікації одночасно за декількома параметрами. Для типології концептів учені пропонують брати до уваги культурологічні, соціологічні, когнітологічні, семантичні та структурні параметри. Концепт ARROGANCE проаналізовано відповідно до основних принципів класифікації концептів, що дало змогу виділити його типові характеристики та ключові класифікаційні параметри.

Ключові слова: концепт, класифікація концептів, типологія концептів, культурний концепт.

Постановка наукової проблеми та її значення. Концепт є ключовим поняттям когнітивної лінгвістики. Нині існує багато підходів до визначення та вивчення концептів. Лінгвісти звертають увагу на різні аспекти явища, розглядаючи його з погляду семантичної структури, когнітивних процесів, культурних аспектів. Через неоднозначність трактування концепту відсутня й усталена чітка класифікація концептів, оскільки вчені виділяють різновиди концептів за якоюсь одною ознакою. Тому питання критеріїв типології концептів на сьогодні відкрите. Концепти можна розрізнити за тим типом знань відображення дійсності, які вони закріплюють. Оскільки концепти є зазвичай багаторівневими утвореннями й характеризуються комплексом ознак, то будь-який концепт одночасно підлягає класифікації за кількома параметрами [6, с. 67]. Отже, показовим буде типологія конкретного концепту за різними класифікаційними параметрами.

Мета статті – виділити класифікаційні параметри концепту ARROGANCE. Основні завдання полягають у дослідженні підходів до класифікації концептів, виділенні базових параметрів, за якими можна класифікувати досліджуваний концепт.